EGY BINOM KONGRUENCIÁRÓL

DR. KISS PÉTER

(Közlésre érkezett: 1977. január 30.)

Bevezetés

Tekintsük az

$$x^k - x \equiv 0 \pmod{B^n} \tag{1}$$

kongruenciát, ahol $k \geqslant 2$, $B > 1$ és n természetes számok. Ennek megoldása azonos a következő probléma megoldásával: Melyek azok az x egész számok a B alapú számrendszerben, melyekre x^k és x ugyanarra az n jegyű számra végződik?

Ehhez hasonló problémával, különösen a tízes számrendszerben már igen sokat foglalkoztak. (Lásd [4], 453–464. oldal.) Erre utalnak a különböző elnevezések is. G. Valentin [5] szerint már a görög szofisták is észrevették, hogy 5, 25 és 6 számok négyzetei is ugyanezekre a számokra végződnek és ők ezeket ciklikus számoknak nevezték. De más elnevezések is ismertek. Például R. L. Goodstein [6] n indexű automorfikus számoknak nevezte a B alapú rendszerben az $x^2 = x \pmod{B^n}$ kongruencia megoldásait, A. Cunningham [3] pedig (1) megoldásait n-edrendű k-adfokú kellemes számoknak nevezte a B alapú rendszerben.

A problémát először 1814-ben az Annales de Math. ([1], 220. oldal) fogalmazta meg: „Melyik az a szám, melynek egymásután következő hatványai ugyanarra az n jegyű számra végződnek mint az eredeti szám? Itt elegendő az $x^2 \equiv x \pmod{10^n}$ kongruenciával foglalkozni, mert könnyen belátható, hogy ennek megoldásai kielégítik az $x^k \equiv x \pmod{10^n}$ kongruenciát is minden $k > 2$ természetes szám esetén. Ugyanis, ha $x^2 \equiv x \pmod{10^n}$, akkor $x^k = x^{k-2} \cdot x^2 \equiv x^{k-2} \cdot x = x^{k-1} \equiv \ldots \equiv x \pmod{10^n}$.

A sok eredmény közül, melyek hasonló problémákra vonatkoznak, néhány a következő.

Az Annales de Math. problémáját először M. Tédenat ([1], 309–321. oldal) oldotta meg.

Bebizonyította, hogy az

$$x^2 \equiv x \pmod{10^n} \tag{2}$$

kongruenciának, eltekintve a 00 . . . 0 és a 00 . . . 01 triviális megoldásoktól, minden n esetén két különböző x_1 és x_2 n jegyű megoldása van. Az egyik 5-re, a másik pedig 6-ra végződik és $x_1 + x_2 = 10^n + 1$. Megadott egy eljárást is, hogyan képezhető az $n = m+1$ esetben a megoldás, ha az $n = m$ eset megoldása ismert.

R. L. Goodstein [6] az

$$x^2 - x \equiv 0 \pmod{B^n} \tag{3}$$

kongruenciával foglalkozott. Bizonyította, hogy ha $B = u \cdot v$ (ahol $(u, v) = 1$) és $uq \equiv 1 \pmod{v}$, akkor az $uq \cdot v^{n-1}$ számot B^n-nel osztva, a maradék (3) megoldása (a B alapú számrendszerben n jegyű megoldás, vagy más szóval B alapú n indexű automorfikus szám).

[8]-ban Tédenat eljárásához hasonló rekurziós eljárást adtam a (3) kongruencia megoldására és rámutattam egy kapcsolatra az automorfikus számok és pszeudoprím számok között.

N. P. Callas [11] igazolta, hogy ha x a (2)-nek egy megoldása, akkor

$$y = x^t \sum_{k=0}^{t-1} (-1)^k \binom{t+k-1}{k} \binom{2t-1}{t+k} x^k$$

kielégíti az $y^2 \equiv y \pmod{10^{tn}}$ kongruenciát.

C. P. Popovici [12] az (1) kongruencia megoldásait adta meg explicit alakban $B = 10$ esetben.

Érdemes még megemlíteni, hogy (3) megoldásait számítógéppel is többen keresték. Például Vernon de Guerre és R. A. Fairbairn [14] 1000 (ezer!) jegyre kiszámították az automorfikus számokat 6, 10 és 12 alap esetén, vagyis (3) megoldásait $n = 1000$ és $B = 6$, 10, 12 esetében.

Jelen dolgozatban az (1) kongruencia általános megoldásával foglalkozunk, megadjuk a megoldások számát és a megoldások explicit alakját. Bebizonyítjuk, hogy a tételünkből következményként adódik E. Hewitt egy tétele. Megmutatjuk a tételünknek a pszeudoprím számokkal való kapcsolatát, új bizonyítást adunk R. D. Carmichael egy tételére és megoldjuk K. Szymiczek egy problémáját.

Egy segédtétel bizonyítása

Mielőtt rátérünk az (1) kongruencia megoldására, egy segédtételt bizonyítunk.

1. Tétel: Legyen $M = q_1 \cdot q_2 \ldots q_r$ egy természetes szám, ahol $q_1 > 1$ és $(q_i, q_j) = 1$ minden $i \neq j$ esetén, továbbá legyen

$$Q_s = \frac{M}{q_s} = q_1 \cdot q_2 \ldots q_{s-1} \cdot q_{s+1} \ldots q_r.$$

Ekkor

$$\sum_{s=1}^{r} Q_s^{\varphi(q_s^k)} \equiv 1 \pmod{M^k},$$

ahol φ az Euler-féle függvény.

Bizonyítás: A feltételek miatt elég bizonyítani, hogy $\sum_{s=1}^{r} Q_s^{\varphi(q_s^k)} - 1$ osztható q_i^k-val minden $i = 1, 2, \ldots, r$ esetén. A

$$\sum_{s=1}^{r} Q_s^{\varphi(q_s^k)} - 1 = \sum_{s=1}^{i-1} Q_s^{\varphi(q_s^k)} + \sum_{s=i+1}^{r} Q_s^{\varphi(q_s^k)} + Q_i^{\varphi(q_i^k)} - 1$$

kifejezés első két összegének minden tagja osztható Q_s definíciója miatt q_i valamely $\varphi(q_i^k)$ hatványával, ezért q_i^k-val is. Ugyanis könnyen belátható, hogy $q_j \geqslant 2$ esetén $\varphi(q_j^k) \geqslant k \cdot$ $\cdot Q_j^{\varphi(q_j^k)} - 1$ pedig Euler kongruencia tétele miatt osztható q_i^k-val, mert Q_i és q_i^k relatív prímek. Ezzel igazoltuk az 1. Tételt.

Az általános eset megoldása

Most rátérünk az $x^k - x \equiv 0 (\text{mod } B^n)$ kongruencia megoldására. Nem megy az általánosság rovására, ha feltesszük, hogy $n = 1$, hiszen B lehet teljes n-edik hatvány is. Legyen B alakja $B = 2^{\alpha_1} \cdot p_2^{\alpha_2} \cdot p_3^{\alpha_3} \ldots p_r^{\alpha_r}$, ahol $2 = p_1, p_2, \ldots, p_r$ különböző prímek.

Vezessük be a következő jelöléseket. Legyen $i > 1$ esetén g_i primitív gyök (mod $p_i^{\alpha_i}$), $d_i = (k-1, \varphi(p_i^{\alpha_i}))$, $k-1 = d_i \cdot d_i'$ és $\varphi(p_i^{\alpha_i}) = d_i \cdot c_i$; ha pedig $i = 1$, akkor $g_1 = 5$ továbbá ha $\alpha_1 < 2$, akkor $c' = c_1' = 1$ és ha $\alpha_1 \geqslant 2$ akkor $c' = 2, c_1' = 2^{\alpha_1 - 2}$, azonkívül $d = (k-1, c'), d_1 = (k-1, c_1'), k-1 = d \cdot d' = d_1 \cdot d_1', c' = d \cdot c$ és $c_1' = d_1 \cdot c_1$ (φ az Euler-féle függvényt, $[x, y]$ pedig x és y legnagyobb közös osztóját jelöli.)

További jelölések: $P_i = \dfrac{B}{p_i^{\alpha_i}} = p_1^{\alpha_1} \ldots p_{i-1}^{\alpha_{i-1}} \cdot p_{i-1}^{\alpha_i + 1} \ldots p_r^{\alpha_r}$, azonkívül $i > 1$ esetén legyen $G_i = 0$ vagy $G_i = g_i^{c_i \cdot q_i}$; $i = 1$ esetén pedig ha $\alpha_1 = 0$, akkor $G_1 = 0$ és ha $\alpha_1 > 0$, akkor $G_1 = 0$ vagy $G_1 = (-1)^{c' \cdot q} \cdot g_1^{c_1 \cdot q_1}$, ahol $q = 0, 1, \ldots, d-1$ és $q_i = 0, 1, \ldots, d_i - 1$.

Ezen jelöléseket felhasználva, a következő tételt fogjuk bizonyítani.

2. Tétel: Az

$$x^k - x \equiv 0 \ (\text{mod } B) \tag{4}$$

kongruencia összes megoldása

$$x \equiv \sum_{i=1}^{r} G_i \cdot P_i^{\varphi(p_i^{\alpha_i})} \ (\text{mod } B).$$

Bizonyítás: (4) ekvivalens az

$$\begin{aligned} &x^k - x \equiv 0 \ (\text{mod } 2^{\alpha_1}) \\ &x^k - x \equiv 0 \ (\text{mod } p_2^{\alpha_2}) \\ &\cdot \\ &\cdot \\ &\cdot \\ &x^k - x \equiv 0 \ (\text{mod } p_r^{\alpha_r}) \end{aligned} \tag{5}$$

kongruenciarendszerrel. Oldjuk meg először az

$$x^k - x \equiv 0 \ (\text{mod } p_i^{\alpha_i}) \tag{6}$$

kongruenciát, ahol $i > 1$, így $p_i > 2$ prímszám.

x és $x^{k-1} - 1$ relatív prímek, ezért (6)-ból

$$x \equiv 0 \ (\text{mod } p_i^{\alpha_i})$$

vagy $x^{k-1} \equiv 1 (\text{mod } p_i^{\alpha_i})$. (7)

(7)-ben x alakja a g_i primitív gyök segítségével

$$x \equiv g_i^{\beta_i} \ (\text{mod } p_i^{\alpha_i})$$

ahol $0 \leqslant \beta_i < \varphi(p_i^{\alpha_i})$. Ezt (7)-be írva

$$g_i^{(k-1)\beta_i} \equiv 1 \equiv g_i^0 \ (\text{mod } p_i^{\alpha_i}),$$

amiből

$$(k-1)\beta_i \equiv 0 \ \left(\text{mod } \varphi(p_i^{\alpha_i})\right). \tag{8}$$

Ebből következik, hogy $(k-1)\beta_i = d_i \cdot d_i' \cdot \beta_i$ osztható $\varphi(p_i^{\alpha_i}) = d_i \cdot c_i$-vel, amiből $(d_i', c_i) = 1$ miatt c_i osztója β_i-nek, vagyis $\beta_i = c_i \cdot q_i$. Itt β_i határai miatt $0 \leqslant q_i < d_i$.
Tehát (6) megoldásai:

$$x \equiv 0, \quad x \equiv g_i^{c_i q_i} (\mathrm{mod}\ p_i^{\alpha_i})$$

melyek száma (q_i lehetséges értékei miatt) d_i+1 és különböznek egymástól (mod $p_i^{\alpha_i}$).

Az

$$x^k - x \equiv 0 \ (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1}) \tag{9}$$

kongruenciát (6)-hoz hasonló módon oldhatjuk meg.

Itt ha $\alpha_1 > 0$, akkor

$$x \equiv 0 \ (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1})$$

vagy $x^{k-1} \equiv 1 (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1})$ (10)

De (10)-ben $(x, 2^{\alpha_1}) = 1$, ezért mint ismeretes x alakja

$$x \equiv (-1)^{\beta} \cdot g_1^{\beta_1} (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1}),$$

ahol $0 \leqslant \beta < c'$, $0 \leqslant \beta_1 < c_1'$ és $g_1 = 5$. Ezt (10)-be írva

$$(-1)^{(k-1)\beta} \cdot g_1^{(k-1)\beta_1} \equiv 1 \equiv (-1)^0 \cdot g_1^0 (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1}),$$

amiből

$$(k-1) \cdot \beta \equiv 0 \ (\mathrm{mod}\ c')$$

$$(k-1) \cdot \beta_1 \equiv 0 \ (\mathrm{mod}\ c_1').$$

Innen az előzőekhez hasonlóan $\beta = c \cdot q$ illetve $\beta_1 = c_1 \cdot q_1$ adódik, ahol $0 \leqslant q < d$ és $0 \leqslant q_1 < d_1$.
Tehát (9) megoldásai $\alpha_1 > 0$ esetén

$$x \equiv 0, \ x \equiv (-1)^{c \cdot q} \cdot g_1^{c_1 q_1} (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1})$$

melyek száma $d \cdot d_1 + 1$ és különböznek egymástól (mod 2^{α_1}).

Ha $\alpha_1 = 0$, akkor az egyetlen megoldás nyilván $x \equiv 0 \ (\mathrm{mod}\ 1)$.

Az (5) kongruenciarendszer minden kongruenciája felbontható tehát lineáris kongruenciákra és így

$$\begin{aligned} x &\equiv G_1 (\mathrm{mod}\ 2^{\alpha_1}) \\ x &\equiv G_2 (\mathrm{mod}\ p_2^{\alpha_2}) \\ &\cdot \\ &\cdot \\ &\cdot \\ x &\equiv G_r (\mathrm{mod}\ p_r^{\alpha_r}) \end{aligned} \tag{11}$$

alakra hozható, ahol $G_1 = 0$ ha $\alpha_1 = 0$ és $G_1 = 0$ vagy $G_1 = (-1)^{c \cdot q} \cdot g_1^{c_1 \cdot q_1}$ ha $\alpha_1 \neq 0$, továbbá $G_i = g_i^{c_i \cdot q_i}$ vagy $G_i = 0$ ha $i > 1$. G_i lehetséges értékeit figyelembe véve (11) nyilván $(d \cdot d_1 + 1)(d_2+1) \ldots (d_r+1)$ illetve $\alpha_1 = 0$ esetén $(d_2+1) \ldots (d_r+1)$ kongruenciarendszert ad, melyek (mod B) különböző megoldásokat szolgáltatnak.

Szorozzuk meg (11) i-edik sorát $P_i^{\varphi(p_i^{\alpha_i})}$-vel $\left(P_i = \frac{B}{p_i^{\alpha_i}}\right)$, ekkor a modulus $\varphi(p_i^{\alpha_i}) \geqslant 1$

és P_i definíciója miatt osztható B-vel. Ezért

$$P_i^{\varphi(p_i^{\alpha i})} \cdot x \equiv P_i^{\varphi(p_i^{\alpha i})} \cdot G_i \pmod{B}.$$

Elvégezve a szorzásokat $i = 1, 2, \ldots, r$ esetben és a kapott kongruenciákat összeadva kapjuk:

$$x \cdot \sum_{i=1}^{r} P_i^{\varphi(p_i^{\alpha i})} \equiv \sum_{i=1}^{r} G_i \cdot P_i^{\varphi(p_i^{\alpha i})} \pmod{B}.$$

De az 1. Tétel miatt x együtthatója kongruens 1-gyel mod B, ezért

$$x \equiv \sum_{i=1}^{r} G_i \cdot P_i^{\varphi(p_i^{\alpha i})} \pmod{B},$$

amit bizonyítani akartunk.

Egy példa

A 2. Tétel alkalmazásaként oldjuk meg az

$$x^3 - x \equiv 0 \pmod{10^2} \tag{12}$$

kongruenciát.

Jelen esetben $k = 3, B = 10^2, p_1 = 2,\ p_2 = 5,\ , g_2 = 2$ (mert 2 primitív gyök (mod 5e) minden e természetes szám esetén), $c' = 2, c_1' = 2^0 = 1, d = (k-1, c') = 2, d_1 = (k-1, c_1') = 1, c = \frac{c'}{d} = 1, c_1 = \frac{c_1'}{d_1} = 1, d_2 = (k-1, \varphi(5^2)) = 2, c_2 = \frac{\varphi(5^2)}{d_2} = 10,$

$P_1 = 5^2$ és $P_2 = 2^2$.

A 2. Tétel alapján (12) megoldásai

$x \equiv G_1 \cdot 5^{\varphi(2^2)} + G_2 \cdot 2^{\varphi(5^2)} = G_1 \cdot 5^2 + G_2 \cdot 2^{20} \pmod{10^2}$ alakúak, ahol $G_1 = 0$ vagy $G_1 = (-1)^q \cdot 5^{q_1}$ $(q = 0,1; q_1 = 0)$ és $G_2 = 0$ vagy $G_2 = 2^{10 q_2}$ $(q_2 = 0,1)$.
Tehát $G_1 \cdot 5^2 = 0, 25, -25 \equiv 0, 25, 75$ és $G_2 \cdot 2^{20} = 0, 2^{20}, 2^{30} = 0, 76, 24 \pmod{10^2}$ és így a megoldások

$$x_1 \equiv 0 + 0 \equiv 0$$
$$x_2 \equiv 0 + 76 \equiv 76$$
$$x_3 \equiv 0 + 24 \equiv 24$$
$$x_4 \equiv 25 + 0 \equiv 25$$
$$x_5 \equiv 25 + 76 \equiv 1$$
$$x_6 \equiv 25 + 24 \equiv 49$$
$$x_7 \equiv 75 + 0 \equiv 75$$
$$x_8 \equiv 75 + 76 \equiv 51$$
$$x_9 \equiv 75 + 24 \equiv 99 \pmod{10^2}.$$

Az eredményből az is következik, hogy azok a számok a tízes számrendszerben, melyek harmadik hatványai ugyanarra a kétjegyű számra végződnek, mint az eredeti szám, azok, melyek 00, 01, 24, 25, 49, 51, 75, 76 vagy 99 végződésűek.

A kapott eredmény megegyezik N. I. Nedita [10]-beli eredményével.

Következmények

I. A 2. Tételből következik, hogy (4) kongruenciának annyi különböző megoldása van (mod B), ahányféleképpen meg tudjuk választani a $G_1, G_2, \ldots G_r$ értékeket, vagyis: Az $x^k - x \equiv 0 \pmod{B}$ kongruencia megoldásainak száma

$$M = D \cdot (d_2+1) \cdot (d_3+1) \ldots (d_r+1),$$

ahol $D = 1$ ha $\alpha_1 = 0$ és $D = d \cdot d_1 + 1$ ha $\alpha_1 \neq 0$. A többi paraméter jelentése ugyanaz, mint a 2. Tételben.

II. A 2. Tételből következik, hogy (4) megoldásai, k értékeit változtatva, csak d és d_i értékektől függenek. De ha $(k_1-1, \varphi(B)) = (k_2-1, \varphi(B))$, akkor a megfelelő d és d_i értékek egyenlőek, így igaz a következő tétel:

3. Tétel: Ha $(k_1-1, \varphi(B)) = (k_2-1, \varphi(B))$, akkor

$$x^{k_1} - x \equiv 0 \pmod{B}$$

$$x^{k_2} - x \equiv 0 \pmod{B}$$

kongruenciák ekvivalensek.

Speciális esetként adódik, hogy $x^2 - x \equiv 0 \pmod{B}$ megoldásai szolgáltatják az $x^k - x \equiv 0 \pmod{B}$ összes megoldását, ha $k-1$ és $\varphi(B)$ relatív prímek.

III. $B = 10$ esetén $g_2 = 2$ minden n-re. Ezeket a 2. Tételbe helyettesítve és felhasználva az 1. Tételből következő $2^{\varphi(5^n)} - 1 \equiv -5^{\varphi(2^n)} \pmod{10^n}$ összefüggést, C. P. Popovici [12]-ben bizonyított tételét kapjuk speciális esetként.

IV. E. Hewitt [7] bizonyította, hogy akkor és csak akkor létezik olyan k természetes szám, melyre

$$x^k - x \equiv 0 \pmod{B}$$

azonosan teljesül, ha B négyzetmentes. Ez a 2. Tételből is következik. A kongruencia azonosan csak akkor teljesül, ha a megoldásainak M számára $M = B$. De az előzőek alapján

$$M = D \cdot (d_2+1) \ldots (d_r+1) \leqslant \prod_{i=1}^{r} (\varphi(p_i^{\alpha_i})+1) \leqslant \prod_{i=1}^{r} p_i^{\alpha_i} = B$$

és az egyenlőség akkor és csak akkor áll fenn mindenhol, ha $\alpha_i = 1$ és $(p_i-1) \mid (k-1)$ minden $i = 1, 2, \ldots, r$ esetén, ezért valóban igaz E. Hewitt tétele. Bizonyításunkból az is következik, hogy k akkor és csak akkor elégíti ki a feltételeket, ha többszöröse a (p_i-1) egész számok legkisebb közös többszörösének.

A pszeudoprím számokról

Az n természetes számot pszeudoprím számnak nevezzük az a egész szám vonatkozásában, ha n összetett és

$$a^n \equiv a \pmod{n}, \tag{13}$$

továbbá abszolút pszeudoprímnek nevezzük, ha n minden a természetes szám vonatkozásában pszeudoprím.

Könnyű belátni, hogy minden összetett n természetes szám végtelen sok a egész vonatkozásában pszeudoprím, még akkor is ha megkívánjuk, hogy n és a relatív prímek legyenek. Ugyanis tetszőleges összetett n esetén, ha $a = n \cdot k+1$ (ahol k tetszőleges egész), akkor $(n, a) = 1$ és nyilván (13) is teljesül, ezért n pszeudoprím az a vonatkozásában.

K. Szymiczek a következő kérdést tette fel: Melyek azok az n összetett természetes számok, melyek csak az $a = n \cdot k+1$ alakú egészek vonatkozásában pszeudoprímek az $(n, a) = 1$ feltétel mellett? (Lásd A. Rotkiewicz [13], 143. oldal, Problem, 46). A következőkben választ adunk K. Szymiczek kérdésére, bebizonyítjuk a következő tételt.

4. Tétel: Egy n összetett természetes szám $(n, a) = 1$ feltétel mellett akkor és csak akkor csupán az $a = n \cdot k+1$ alakú egészek vonatkozásában pszeudoprím, ha $(n-1, \varphi(n)) = 1$. (A tételt más megfogalmazásban lásd [9]-ben).

Bizonyítás: Legyen $n = \prod_{i=1}^{r} p_i^{\alpha_i}$

A 2. Tétel bizonyításából következik, hogy az

$$x^n \equiv x \pmod{n}$$

kongruencia n-hez relatív prím megoldásainak száma akkor és csak akkor 1, ha $d = d_1 = d_2 = \ldots d_r = 1$, vagyis ha $(n-1, \varphi(p_i^{\alpha_i})) = 1$ minden $i = 1, 2, \ldots, r$ esetén. Ez a feltétel azonban ekvivalens az $(n-1, \varphi(n)) = 1$ feltétellel és az egyetlen $(x, n) = 1$ feltételt kielégítő megoldás nyilván $x \equiv 1 \pmod{n}$ vagyis $x = k \cdot n+1$. Ebből, és az a vonatkozású pszeudoprímek definíciójából már következik az állítás.

Megjegyezzük, hogy végtelen sok olyan n természetes szám létezik, mely kielégíti a 4. Tétel feltételeit. Ilyenek például az $n = 2^k$ vagy az $n = 2p$ (p prím) alakú számok, hiszen $(2^k-1, 2^{k-1}) = 1$ és $(2p-1, p-1) = 1$.

Vizsgáljuk most meg, hogy mi a feltétele annak, hogy egy összetett n természetes szám abszolút pszeudoprím legyen. A definíció alapján n nyilván akkor és csak akkor abszolút pszeudoprím, ha a (13) kongruencia indentikusan teljesül. Ennek feltételét viszont már megadtuk az előzőekben, E Hewitt tételének bizonyítása során: n négyzetmentes, és ha $n = p_1, p_2, \ldots p_r$, akkor $(p_i-1) \mid (n-1)$ minden $i = 1, 2, \ldots, r$ esetén. A feltételekből az is következik, hogy n páratlan ($p_1 \neq 2$), mert ellenkező esetben $n-1$ páratlan és így nem osztható egy páros p_i-1 egész számmal. De az is következik, hogy $r \geqslant 3$, ugyanis $r = 2$ esetén $(p_1-1) \mid (p_1p_2-1)$ relációból $p_1p_2-1 = (p_1-1)p_2+p_2-1$ miatt $(p_1-1) \mid (p_2-1)$ és hasonlóan $(p_2-1) \mid (p_1-1)$ adódna, amiből $p_1 = p_2$ következne. Ez viszont lehetetlen, mert már láttuk, hogy n négyzetmentes.

Tehát a következő eredményt kaptuk:

5. tétel: Egy n összetett természetes szám akkor és csak akkor abszolút pszeudoprim, ha páratlan, négyzetmentes, legalább három különböző páratlan prímtényező szorzata és n minden p prímtényezőjére $(p-1) \mid (n-1)$.

Ezt a tételt először R. D. Carmichael [2] bizonyította, a mi bizonyításunk azonban különbözik az általa adott bizonyítástól.

IRODALOM

[1] Annales de Math., 5 (1814–15).
[2] R. D. Carmichael, Note on a new number theory funcion, Bull of the Amer. Math. Soc., 16 (1910), 232–238.
[3] A. Cunningham: On agreeable numbers, British Assoc. Report, 1893, 699.
[4] L. E. Dickson, History of the theory of numbers, Chelsea Publ. Co., New York, 1971, vol. I.
[5] Forhandlinger i videnskabs-selsk. i Christiania, 1901 (Oversigt over Selsk. Moder; 1901), 3–13.
[6] R. L. Goodstein, Numbers in a general scale, Math. Gaz., 43 (1959), 270–272.
[7] E. Hewitt, Certain congruences that hold identically, Amer. Math. Monthly, 83 (1976), 270–271.
[8] P. Kiss, On one way of making automorphic numbers, Publ. Math. Debrecen, 22 (1975), 199–203.
[9] P. Kiss, Aufabe 768, Elemente der Math., 31 (1976), 72.
[10] N. I. Nedita, O problema de teoria numerelos, Gazeta Matematica, ser. A, 73 (1968), 191–196.
[11] Nicholas P. Callas, Representations of automorphic numbers, Fibonacci Quart., 10 (1972), 393–396, 402.
[12] C. P. Popovici, Une généralisation d'une equation arithmétique de D. Pompeiu, Bull. Math. de la Soc. Sci. Math. de Roumania, Tome 13 (61), 1969, 73–84.
[13] A. Rotkiewicz, Pseudoprime numbers and their generalizations, University of Novi Sad, 1972.
[14] Vernon de Guerre and R. A. Fairbairn, Automorphic numbers, Journal of Recr. Math., Vol. 1 (1968), 173-179.

ON A BINOM CONGRUENCE

BY PÉTER KISS

In this paper we solve a generalization of a classical problem. The problem was drawn first up in the Annales de Math. ([1], p. 220): What is the number of which successive powers end in the same number of n digits as the originál number? This problem leads to the solution of the congruence $x^2-x \equiv 0 \pmod{10^n}$. We solve the congruence $x^k-x \equiv 0 \pmod{B^n}$, where k, B and n are fixed integers, and we give the explicit form of the solutions and the number of solutions.

We show that some results of N. I. Nedita [10], C. P. Popivici [12], E. Hewitt [7] and R. D. Carmichael [2] follow from our results. We solve a problem of K. Szymiczek (see [13], problem 46, p. 143) concerning pseudoprime numbers, as an application of our results.